

Vüqar Əhməd çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatında zəngin və çoxşaxəli yaradıcılığı, novatorluğu ilə seçilən sənətkarlardan biridir. Müstəqillik dövrü ədəbiyyatının yaradıcılarından olan, 40 ilə yaxın zəngin və məhsuldar yaradıcılıq yolu keçən Vüqar Əhmədin ədəbi fəaliyyəti mövzu, ideya, janr və üslub rəngarəngliyi ilə diqqəti cəlb edir.

Vüqar Əhməd "Rus uşaq ədəbiyyatı və Azərbaycan" (Bakı, 1992), "Mircəfər Pişəverinin həyatı, mühihi və yaradıcılığı" (Bakı, 1998), "Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı" (Bakı, 2006), "Ədəbiyyatşünaslıq" (Bakı, 2007), "Anam mənim" (Tehran, 2008 <<https://az.wikipedia.org/wiki/2008>>), "Şeyx Məhəmməd Xiyabani" (Bakı, 2010), "Qarabağ yuxusu və yaxud yuxuda qələbə" (2012 <<https://az.wikipedia.org/wiki/2012>>), Cənubi Azərbaycan və Qarabağın tarixini əks etdirən "Qaradağlılar" roman-trilogiyası (2014), M.Ə.Rəsulzadəyə ithaf olunan "Son nəfəsədək Azərbaycan" romanı (2014 <<https://az.wikipedia.org/wiki/2014>>), "Cənubi Azərbaycan poeziyası" (2014 <<https://az.wikipedia.org/wiki/2014>>), Məhəmməd Hüseyin Şəhriyar. Seçilmiş əsərləri. (M.Şəhriyarın farsca yazılan əsərlərinin poetik və filoloji tərcümələri (2016 <<https://az.wikipedia.org/wiki/2016>>), "Ədəbi-elmi portretlər" (2017 <<https://az.wikipedia.org/wiki/2017>>), "Cənubi Azərbaycan şeir antologiyası" (2018 <<https://az.wikipedia.org/wiki/2018>>), "Plyus bədii yaradıcılıq" (ədəbi almanax) I-II kitab (2017 <<https://az.wikipedia.org/wiki/2017>>-2018 <<https://az.wikipedia.org/wiki/2018>>), "Koroğlu" (2020), 2 pərdəli, 5 şəkili "Salehlər sultanı" librettosu (2022), (Hacı Zeynalabdin Tağıyevə ithaf olunmuşdur), 2 hissəli, 20 şəkili "Yaşa, Azərbaycan" pyesi (Məhəmməd Əmin Rəsulzadəyə həsr edilmişdir. Əsər Hayrettin İvgin tərəfindən tərcümə edilərək Türkiyədə çap edilmişdir), "Xeyirxahlıq mücəssəməsi" (2022), "Hayrettin Hoca" (2022) və s. kimi 30 kitab və 300-dən çox elmi, publisistik məqalənin müəllifidir. Əsərləri İran, Türkiyə, Yunanıstan, Belçika, İtaliya, Hindistan, Almaniya və digər ölkələrdə çap olunub. Nəğməkar şair kimi 500-dən çox mahnının söz və musiqi müəllifidir.

Vüqar Əhmədin çoxşaxəli yaradıcılığında şairin müxtəlif mövzularda qələmə aldığı ana dilinin saflığını, bədii təsvir və ifadə vasitələrinin zənginliyini özündə əks etdirən poeziyası xüsusi yer tutur. Şairin yaradıcılığının ana xəttini vətən torpaqlarının bölünməzliyi, Qarabağ, Şuşa, Təbriz dərdi, Göyçə nisgili, ana məhəbbətinin ülviliyi, 44 günlük Vətən Müharibəsində Azərbaycan ordusunun qəhrəmanlıqları, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin müdrik və uzaqgörənliyi sayəsində düşmən üzərində tarixi qələbənin tərənnümü və başqa mövzular təşkil edir. 40 ilə yaxın zəngin və məhsuldar yaradıcılıq yolu keçən Vüqar Əhmədin "Ağsaçlı palma", (1995) "Mənim nəğmələrim" (2002), "Anam mənim" (2002) "İlhamım gələndə..." (2003) "Nəğməli dünyam", (2004), "Yaxşı günlər öndədir" (2005) və başqa şeir kitablarında Azərbaycan, onun tarixi keçmişi, bu günü və gələcəyi, vətən torpağının ağır-acıları, erməni vandallarının 30 il işğal altında saxladığı əbədi və özəli Qarabağ torpaqlarının düşmən tapdağı altında öz nicat yolunu gözləməsi, ana yurdun bölünməzliyi və əbədiyi kimi poetik düşüncələri yüksək şeiriyyətlə qələmə alınmışdır. Azərbaycanın xalq şairi Məmməd Araz Vüqar Əhməd yaradıcılığının özünəməxsus, spesifik xüsusiyyətlərini yüksək dəyərləndirərək yazır: "O, bizim klassiklərə, yaşlı nəslə mənsub şairlərin yaradıcılığına hər zaman həssas yanaşmış, onların poeziyalarından bəhrələnmiş, öz töhfələrini vermişdir. Şeirələrini nəğmə üstə yazan şairin öz deyim və yazı dili var, heç kimi təkrarlamır. Vüqar poeziyamızda öz inamı addımlarını atır. İnanıram ki, Vüqar bundan sonra da öz oxucularını təzə-təzə şeirləri ilə sevindirəcək və onlara mənəvi zövq verəcək".

Vüqar Əhmədin oxuculara təqdim edilən yeni kitabı "Şuşanın dağları başı Vüqarlı" adlanır. Şair bu sərlövhəni təsadüfən seçməmişdir. Kitab Azərbaycan musiqisinin qüdrətli sənətkarı, xalq mahnılarımızın və muğamlarımızın bənzərsiz ifaçısı Xan Şuşınskinin "Şuşanın dağları başı dumanlı ..." misraları ilə başlayan məşhur mahnısının, zəfər salnaməmizin zirvəsini təşkil edən, mədəniyyət və gözəllik beşiyi Şuşanın işğaldan azad olunması və erməni vandalizmi üzərində tarixi qələbəmizin şərəfinə belə adlandırılmışdır:

İndi çəkilibdir dumanı, çəni,
Xarı bülbül dolu çölü, çəmən,
Şuşa başdan- başa uca səməni,
Şuşanın dağları başı vüqarlı.

Yenə havalanır sədası Xanın,
Ruhu şad İbrahim, həm Pənah xanın,
Bu şəhər ruhudur Azərbaycanın,
Şuşanın dağları başı vüqarlı.

Vüqar Əhmədin yaradıcılığında Qarabağ mövzusunda qələmə aldığı şeirlərini iki mərhələyə bölmək olar. Əgər Birinci Qarabağ savaşına aid şeirlərdə qəm, kədər, qüسسə, həsrət kimi həzin, kövrək hiss və duyğular aparıcıdırsa, İkinci Qarabağ savaşında isə bu hüznü notlar qəhrəmanlıq, cəsurluq, mərdlik, düşməne meydan oxumaq kimi mənəvi ucalığa, qalibiyyətə, azadlığa çağırış harayı ilə əvəz olunur və onun əbədiyyətinə nikbin bir

Vüqar ƏHMƏD - 60

SÖZÜMÜZÜN CƏFAKƏŞİ

şair, yazıçı, ədəbiyyatşünas, ssenarist, filologiya elmləri doktoru, professor haqqında düşüncələr

inam hissələri ifadə edilir:

Şəhidlərin ruhu da qələbəyə sevinir,
Millətimin ürəyi tam zəfərlə döyünür,
İndi dünya TÜRK LƏRİ Sizin ilə öyünür,
Sevir Azərbaycanım- Ali Baş Komandanım!

Düşmən artıq can üstə, düşmənin verdiyi candır,
Bütün cahən bilir ki, Qarabağ Azərbaycandır!
Sayəndə vətənimiz qalib Azərbaycandır,
Sevir Azərbaycanım- Ali Baş Komandanım!

"Ali Baş Komandanım", "Qarabağ Azərbaycandır", "Qələbə ətirli Qarabağdayam", "Şəhidlər", "Vətəndir", "Vətənimdir", "Azərbaycan bayrağı", "Təbrizlə Qarabağ Azərbaycandır!", "Torpağımız alınandan", "Vətən bayatıları", "Cənnət Qarabağ", "Vətənim qorumağa", "Əsgərə məktub", "Zəfər marşı", "Qarabağ haqqında esse", "Vətən torpağının şanı, şöhrəti, bax, şair eylədi Vüqar Əhmədi" və s. şeirlərinin hər biri mənə tutumu, bədii sənətkarlıq məziyyətləri ilə diqqəti cəlb edir. Torpaqlarımız işğaldan azad olduğu zaman şairin yazdığı bu şeirlər həm düşündürücü, həm də səfərbəredicidir.

Şairin səmimiyyətdən yoğrulmuş poeziyasında dostluq, haqq-ədalətə çağırış, təmizlik, paklıq, bütövlük, əsl vətəndaşlıq duyğuları, həzinlik və kövrəklik hissələri qarışıq şəkildə nəzərə çarpır:

Dənizlər göz yaşımıdır,
Ulduzlar sirdaşımıdır.
Torpaqsa yaddaşımıdır,
Mən yol gedən yolçuyam.
Nəğmə dolu ürəyəm,
Vaxtsız açan çiçəyəm.
Payızdan da kövrəyəm,
Mən yol gedən yolçuyam.

Vüqar Əhməd poeziyasının fəlsəfi fikir yükündə, mənə tutumunda təbiətlə insanın mənəvi bağlılığı, kövrək, həssas və zərif duyğuların harmoniyası diqqəti cəlb edir. "Dənizlər göz yaşımıdır" poetik tapıntısında Xəzərlə həmsöhbət olan şairin kövrək yaşantıları, göy üzünə səpələnən ulduzlarla sirdaşlığı, nəğmə dolu ürəyi, payız kövrəkliyi təşbeh, epitet və mübaligələrlə süslənərək oxuculara təqdim olunur.

Vüqar Əhmədin poetik dünyasında "Anam mənim", "Abşeron", "Dinlə məni, sevgilim", "İzlim qalacaq", "Arzu" kimi poeziya nümunələri ideya və məzmununa, sənətkarlıq xüsusiyyətlərinə görə diqqəti cəlb edir. Sözün siqlətini, mənə gözəlliyini dərinəndən dərk edən şair onun bütün üslubi çalarlarından, məcazilik effektindən, obrazlılığından yerli-yerində yararlanmağı bacarır, qəbləri fəth edən sözün ecəzkar gücünü, qüdrətini söz mülkünün sultanı dahi Füzulinin söylədiyi ən uca məqamda görür:

Hərdən qılar ağzın sirrini,
Xəzinədir gizlin-gizlin.
Az götürsən ağlar qəlbin,
Kərbəladı, Nəcəfdi söz.

Şair acılı-şirinli, gəlimli-gedimli dünyanı bütün varlığı ilə duyan incə ruhunu, vətəninə, qələm tutan əlini, şeir deyən dilini azad, sərbəst görmək istəyir:

Toxunmayın ruhuma, Vətənimə,
Qıymayın qələm tutan əlimə.
Yasaq qoymayın şeir deyən dilimə,
Muğamımdı, nəğmələrdi, dilimdi,
Azadlığım tənha bitən gülümdü.

Vüqar Əhməd poeziyası insanı mənəvi paklığa, təmizliyə, saflığa səsləyən bir ülvyyət poeziyasıdır. Şairin "Yağışlar" şeirində gözlərdəki, qəblərdəki nisgili, kədəri, qəm-qüسسəni, iztirabları yuyub aparın, insanın daxili dünyasına bir sərnlilik, rahatlıq gətirən yağışın

poetik obrazını görürük:

Leysan yağın, narın yağın yağışlar,
Dikilibdir sənə məsum baxışlar,
Bu yağışlar mənə dünya bağışlar,
Yağ ey yağış, qəlbimə yağ, yuyulsun.

Bu misralarda həzin yağış damlları ilə pıçıldayan, həmsöhbət olan şairin qəlb çırpıntıları döyünür, işığa, nura boyanan ümidləri sanki yaz yağışının təmizliyində yuyunur, arınır və xoşbəxtlik vəd edən gələcəyə çıxır açır, inam ifadə edir.

Vüqar Əhməd həm də 5 poema müəllifidir. Şairin yaradıcılığında müxtəlif səpkidə qələmə aldığı "Anam mənim", "Məhəbbət poeması", "Əski məhəllə", "Ağlayan uşaq" və "Abşeron" poemalarının özünəməxsus yeri vardır.

Bəşəriyyətin əbədi və özəli mövzusu olan Ana məhəbbətinin müqəddəsliyi, əvəzolunmazlığı, böyüklüyü Vüqar Əhməd yaradıcılığının əsas, aparıcı mövzularındandır. Şairin bu mövzuda qələmə aldığı "Anam mənim" poeması "Sənə qurban olsun canım, ay ana", "Analı dünyam", "Ana ocağı", "Ana həm bibidir, həm də xaladır", "Zəhmətkeş anam", "Allah, bir kimsəni qoyma anasız", "Nənələr", "Ana, mənə laylay de", "Dünyam-sən mənim" və s. fəsilərdən ibarətdir. Poemada həyatın bütün əzab-əziyyətlərinə, məhrumiyyətlərinə sinə gərən, mərd, qəhrəman oğul böyüdən, övlad dərdi çəkməkdən iztirablar içərisində əriyən şəhid analarının nələsini, anasını itirən övladların həsrətini görürük. Bütün bu keyfiyyətləri özündə əks etdirən Ana Azərbaycan qadınlarının ümumiləşmiş simvolu kimi qəblərdə heykəlləşir və əbədlilik qazanır.

Vüqar Əhmədin anaya həsr etdiyi çoxsaylı əsərlərinin zirvəsində dayanan "Anam mənim" poemasında ana məhəbbətinin bəşəriyyəti ön plana çəkilir, ana sevgisinin, ana nəvazişinin, ana qayğısının övlada bəxş etdiyi xoşbəxt anların, günlərin bir məlhəmə çevrilməsi, övlada yenidən ikinci həyat verməsi yüksək sənətkarlıqla mənalandırılır. Şair poemada öz anasının təmsalında övladına xeyir-dua verən, onu ucalığa, əsl vətəndaşlığa səsləyən ali varlığın- Ananın yenilməz, əzəmətli obrazını yaradır:

Hifz eyləyən duasıdı,
Səsi Quran sədasıdı,
Anaların anasıdı,
Anam mənim, anam mənim.

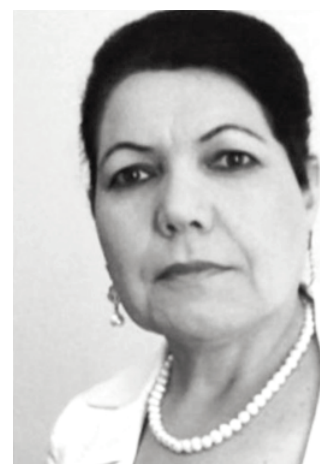
Şairin anasına olan sevgisi bitib-tükənməzdir. O, bütün bəşəriyyəti anaları qorumağa, onları sevməyə, bu zərif və ilahi gücün qarşısında təzim etməyə səsləyir. Ruhən, qəlbən həmişə anasına bağlı olan şair daim ananın sehrkar gücünün qarşısında sanki uşaqlaşır:

Nə Günəş de, nə Ay de,
Ana, mənə laylay de.

İnsan qəlbini rıqqətə gətirən bu misralarda ən gözəl musiqi olan ana laylasının Günəşdən, Aydan yüksəkdə dayandığını şair sənətkarlıqla poetikləşdirir.

Vüqar Əhmədin lirik mahiyyətli "Məhəbbət poeması"nda insanı xoşbəxtliyə, gələcəyə, nəcib və xeyirxah əməllərə, daxili zənginliyə, mənəvi ucalığa, humanizmə səsləyən əsl məhəbbətdən söhbət açılır və onun ayrı-ayrı çalarları çeşidlənərək hər birinin rəngarəngliyi poetik sözün gücü ilə yeni keyfiyyət qazanaraq oxucuya çatdırılır.

(Davamı var)

Gülbəniz BABAYEVA,
AMEA Nizami Gəncəvi adına
Ədəbiyyat İnstitutu, Mətbuat tarixi və
publisistika şöbəsinin aparıcı elmi işçisi,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent